

¶ TOLLERE manus.

Tollere manus, Modum hunc loquendi in lætitia, uel admiratione rei gratæ antiqui adhibebant.

Cicero Cæsari: Sustulimus manus & ego, & balbus: tanta fuit opportunitas.

Idem in Academicis: Hortensius autem uehementer admirans, quod quidē perpetuo Lucillo loquente fecerit, ut etiā manus sæpe tolleret.

¶ TENDERE iter.

Tendere iter, id est quod iter facere, uterq; loquendi modus uenustissimus.

Vergilius: Tendere iter pennis.

Titus Liuius de bello Punico: Cum ab occasu solis ad exortus tenderent iter.

¶ VT.

Exprimi uix potest quantam partem Latini sermonis particula Vt, contineat, q̄ ue uario dicendi modo per orationem serpat, ac ueluti lasciua luxuriet.

ut pro ne

¶ De, ut, quo loco multi ne, inepte ponunt, & significat dubitationem, & coniungitur cum metuo, uereor, timeo.

Terentius: Metuo ut substet hospes.

Idem in Andria: Dies mihi ut sit satis uereor ad agendum.

Idem in Ecyra: Sed firmæ uereor hæ ut sint nuptiæ.

Cæsar in com. Ut satis cōmode supportari posset, timere dicebant.

Cic. M. Marcello: Sed cum ita late pateat eius potestas, quā ueremur ut terrarum orbem complexa sit: non ne maui sine pericu-

sine periculo domi tuæ esse, q̄ cum periculo alienæ?

Idem Attico: Et tamen uereor ut ijs ipsis cōtentus sit.

Eidem: Quod enim tu abfuiſti, uereor ut satis diligēter actū
in ſenatu ſit de literis meis.

Idē pro Milone: Accepi à te literas, quibus uereri uideris, ut
epiſtolas illas acceperim.

Idem Terentiæ: Omnes labores te excipere uideo, timeo ut
ſuſtineas.

Eidem: Si homo amens diripiendam urbem daturus eſt, ue
reor ut Dolobella ipſe nobis ſatis prodeſſe poſſit.

Idem pro P. Quintio: Tamen ne uereris ut poſſit hæc cōtra
Hortenſium contendere?

Idē cōtra Rullū: Veret̄ Hyempſal ut ſatis firmū ſit & ratū.

Idē in Anto. Ne uerendū quidem eſt ut tenere ſe poſſit, ut
moderari.

Horatius: O puer, ut ſis uitalis metuo:

¶ De Vt, pro quemadmodum.

Cicero ad Brutum: Age uero teſte producto credo te excla
mationem Clodij aduocati audifſe, quæ conſurrectio Iudi
cum facta ſit, ut me circūſteterint, ut aperte iugula ſua pro
meo capite P. Clodio oſtendarint.

Idem in Rullum: Sed omitto ut ſit factus uterq; noſtrum.

Vergilius in Bucolicis: Aspice ut antrum
Sylueſtris raris ſparſit labruſca racemis.

Ouidius de morte Tibulli: Aspice demifſis ut eat miſerabi
lis alis.

Horatius: Viden ut geminæ ſtent uertice criſtæ?

Idem: Viden ut alta ſtet niue candidum Soracte?

De Vt,

¶ De Vt, pro quomodo, & interrogantis.

Plautus in *Perfa*: Vt uales? Respondetur, ut queo.

Ibidem: Vt munitum tibi uisum est oppidum?

Idem in *Trinummo*: Quid agit tua uxor? ut ualet?

Idem: Vt uidetur mulier? Respondetur, non edepol mala.

Horatius: Vt ualet? ut meminit nostri?

Ouidius de *Ponto*: Cernis ut exiguum corrumpant oia corpus.

¶ De Vt, pro quomodo, sed cum quadam admiratione interrogat.

Plautus in *Captiuis*: Vt saepe summa ingenia in occulto latent?

Idem in *Rudente*: Vt affliantur miseræ?

Ibidem: Vides ne alteram illam ut fluctus eiecit foras?

Ibidem: Vt præ timore ingenua in undas concidit?

Ibidem: Vt te amplector libens.

Ibidem: Vt ego amo te mea *Ampelisca*? ut dulcis es?

Idem in *Mercatore*: Vt dissimulat malus?

Idem in *Stico*: Vt ego te nunc cōspicio libens? ut præ lætitia lachrymæ profiliunt mihi?

Cicero pro *Milone*: Vt contempfit? ut pro nihilo putauit?

Eidem: Gneus autem noster, o rem miseram, & incredibile, ut totus iacet?

Vergilius: Vt te fortissime *Teucrûm*: Accipio, agnoscoq; libens? ut uerba parentis?

Idē in secundo *Aeneidos*: Vt te post multa tuorum Funera, post uarios hominumq; orbisque labores, Defessi aspiciamus.

Horatius:

Horatius: Vt iuuat pastas oues uidere properantes domū?

Idem: Vt semper gaudes illudere rebus humanis?

Idem in Odis: Vt gaudet insitiua decerpens pira?

¶ Vt, pro licet, uel posito, uel dato, ut nūc loquimur.

Cæsar in cō. Ac iam ut omnia contra opinionē acciderēt, tamen multo se plurimum nauibus posse prospiciebant.

Cicero Attico: Quis autem locus erit tutus, ut placatis utamur fluctibus?

Idem Bruto: Nos te tuumq; exercitū expectamus: sine quo ut reliqua ex sententia succedant, uix satis liberi uidemur fore.

Idem in Oratore: Vt enim quæras omnia, quomodo Graeci ineptum appellent, non reperiēs.

Idem pro P. Quintio: Ad me uentum est, qui ut summa haberem cætera, temporis quidē certe uix satis habui, ut rem tantam, tot controuersijs implicitam possem cognoscere.

Idē pro lege Agraria: Etenim ut circūspiciamus omnia, quæ populo grata, atq; iucunda sunt: nihil tam populare q̄ pacem, q̄ concordiam, q̄ ocium reperiemus.

Idem in Antonium: Quod si pacis, id est timoris nostri nomen audiuerit, ut non referat pedem, insistet certe.

Idem in Philippicis: Legem illam appellare fas non est, & ut sit lex non debemus illam Hircij legem putare.

Cato de re rustica: Non est in nostra potestate, sed in naturæ, ut tamen multum sit in nobis.

Ouidius de Ponto: Vt mihi di faueant, quibus est manifestior ipse, Pœna potest demi, culpa perennis erit.

Ibidem: Luce minus decima dominam uenietis in urbem:

Aa Vt festi-

Vt festinatum non faciatis iter.

Idem: Vt multum demas nostro de corpore curæ:

Non minus exhausto quod superabit erit.

Idem in epistolis: Vt terrā inuenias, quis eam tibi tradet habendam?

In eisdem: Vt pelago suadente etiam retinacula soluas:

Multa tamen latus tristia pontus habet.

Horatius in epistola: Multæ sunt plateæ nihil ut meditantibus obstet.

Titus Liuius ab urbe condita: Ex Brutio agro, qui ut omnis coleretur, exiguus tamen tanto alendo exercitui erat.

Idem de bello Macedonico: Vt trium numero scriptorū parum fidei sit, magnam tamen uictoriā fuisse apparet.

¶ Vt, pro sicut.

Cæsar in cōmen. Horum autoritate finitimi adducti, ut sunt Gallorum subita & repentina consilia, eadē de causa Trebium Terrasidiumq; retinent.

Cic. ad Brutum: Habes ut breuissime potui genus iudicij.

Idem de senectute: Multæ etiam ut in homine Romano literæ erant.

Idē de finibus: Pueri, in qbus ut in speculis natura cernitur.

Idem in Bruto: Fuit ut temporibus illis Luculentus iuris ualde peritus.

Ibidem: Erat cum literis Latinis, tum etiam Græcis (ut tēporibus illis) satis eruditus.

Titus Liuius ab urbe condita: Sacra publica, ut à Numa erant instituta facere.

Ibidem: Vt in tali tumultu portas inuadit.

Vt pro

¶ Vt, pro utinam, execrando, uel optando.

Plautus in *Perfa*: Vt istum di, deæq; perdant.

Idem in *Mostellaria*: Vt di, deæq; omnes me pessimis exemplis interficiant, nisi ego illam interfecero siti, fameq;, atq; gelu.

Terentius in *Heauton*. Vt te omnes quidem di, deæq; quantum est Sire, cum tuo isto inuento, cumq; incepto perdant.

Idem in *Adelphis*: Vt Sire te cum tua monstracione magnus perdat Iuppiter.

Idem in *Eunucho*: Vt illum di, deæq; omnes senem perdant.

¶ Vt, pro postq;.

Plautus in *Stico*: Nam uiri nostri domo ut abierunt, hic tertius annus est.

Cicero in *Antonium*: Est enim annus ut repulsam tulit.

Idem in *Bruto*: Nam ut illos de Republica libros ædidisti, nihil à te sanè postea accepimus.

Eidem: Vt ueni in Arpinum cum ad me frater uenisset, in primis nobis sermo, isq; multus de te fuit.

Eidem: Vt primum iudices confederunt, ualde dissidere boni ceperunt.

Eidem: Vt ab urbe discessi, nullum intermisi diem, quin aliquid ad te literarum darem.

Idem *Attico*: Vt Athenas ad. xv. Cal. Quintiles ueneram, expectabam quartum diem Pompeium.

Ouidius de *Poto*: Nec quicquam ad nostras peruenit acerbius aures: Vt sumus in Ponto, perueniatq; precor.

¶ VE.

P Articula Ve, dici uix potest, quanta cum uenustate, & gratia ponatur ab antiquis. Legendo tamè, & meditando

A a 2 melius

melius consideratur. Disiunctiua enim coniunctio est, ut id significet quod aut.

Cicero Attico: Appius enim ad me ex itinere bis terue literas miserat.

Eidem: Amici regis duo, tresue perdiuites sunt.

Idem in Antonium: Censeo uti Caius Panfa, Aulus Hircius Consules alter amboue defendant.

In eundem: Post hanc habitam concionem duabus, tribusue horis hæ literæ uenerunt.

In eundem: Vti Caius Panfa, Aulus Hircius consules alter amboue rationem agri habeant.

In eundem: Quid cum decreuistis, ut cōsules alter amboue ad bellum proficiscerentur.

Neue geminata

¶ Sed eleganter geminata postponitur negatiuæ.

Cicero Lētulo: Peto à te, ut id à me neue in hoc, neue in alijs quæras.

Idem in Oratore: Componere, & struere uerba sua, ut neue asper eorum concursus, neue hiuleus sit, sed quodammo- do coagmentatus, & lenis.

Ibidem: Id assequemini, si uerba extrema cum consequentibus primis ita iungetis, ut neue aspere concurrant, neue uastius deducantur.

Vergilius in Georgicis: Neue tibi ad Solem uergant uineta cadentem: Neue inter uites corilum fere: neue flagella Summa pete.

¶ VSV VENIRE.

V Su uenire, uel euenire, id est quod accidere, cōtingere. Sed aliquid cōtingere, aut accidere semel, aut raro potest, quod

test, quod non sit consuetum, uel in usu. Vsu autem uenire est id quod frequentius accidere. Modus est loquēdi Latino candore insignis.

Terentius in Phormione: Nec em̄ huiusmodi tibi unquam usus uenit, ut conflictares malo:

Cicero Appio Pulchro: Quod si quis me astutiorē fingit, quid potest esse callidius, quam cum te absentem semp̄ defenderim: cum praesertim mihi usu uenturum non arbitrarer, ut ego quoq; à te absens defendēdus essem: nūc cōmitterem, ut tu iure optimo me absentem deserere posses.

Idem Cassio: Videor enim cum potestate loqui & iocari, nec tamen hoc usu uenit.

Idem in Oratore: Quid quod usu memoria patrum uenit?

Ibidem: Quod idem mihi spero usu esse uenturum in hac disputatione, quod in dicendo solet, ut nulla expectetur ornata oratio.

Idem in arte Rhetorica: Idem in demonstratione solet usu uenire.

Et in eadem: Aut si quod in quibusdam rebus hominibus accidit, id dicitur usu uenire.

Ibidem: Duodecimus locus est, per quē indignamur quod nobis hoc primū acciderit, nec alicui unq̄ usu euenerit.

Idem pro Cluentio: Hoc cuius usu uenire posse quarebat.

Idem Attico: Nūc uenit idem usu mihi, quod tu tibi scribis.

Eidem: Credo igitur hunc me nō amare, at ego me amabo, quod mihi pridem usu non uenit.

Idem de finibus bonorum & malorum: Sed eo credo quibusdam uenire usu, ut abhorreant à Latinis.

Idem de Tusculanis: Quod ijs sæpe usu uenit, qui cum acriter oculis deficientem solem intuerentur, aspectum omnino amitterent.

Idem pro Ros. Comedo: Quod item nuper in Erote Comedo usu uenit.

Idem pro P. Quintio: Nam quid homini potest turpius, quod uero miserius aut acerbius usu uenire? quod tantum euenire dedecus?

Idem pro Sexto Roscio Amerino: Idem usu mihi uenit in causa optima.

Idem in Verrem: Hoc enim solet usu uenire ijs, qui in agris redemerunt.

Varro libro secundo rerum rusticarum: Id quod usu uenit Barberio equiti Romano.

Ibidem: Quod usu uenit memoriae mandandum.

Asconius Pedianus hoc suo iure declarat, cum dicit: Vsu uenisse, id est contigisse.

Vitruuius: Quod in multis ciuitatibus solet usu euenire.

T. Liuius ab urbe con. Quod ad eam diem nunquam usu uenisset.

¶ Valitudo infirma, infirmitas ualitudinis.

Valitudo infirma, & infirmitas ualitudinis, certo dicendi modo à doctis illius perfecti sæculi dicitur: quod uno uerbo illiterati non morbum, sed infirmitatem uocant.

Cicero Tironi: Valitudinem istam infirmam (si me amas) noli uexare.

Eidem: Vix in ipsis tectis & oppidis frigus infirma ualitudine uitatur, nedum in mari.

Idem M. Mario: Si te dolor aliquis corporis, aut infirmitas ualitudinis

ualitudinis tuæ tenuit, quo minus ad ludos uenires: fortunæ magis tribuo, quæ sapientiæ tuæ.

Idem p Aulo Cluentio: Cecidisse ex equo dicitur, & homo infirma ualitudine latus offendisse uehementer.

Idem pro eodem: Erat illo tempore infirma ualitudine abitus.

Idem de Oratore: In eius infirmissima ualitudine, affecta quoque iam ætate.

Idem in Bruto: Nisi semper infirma, atque etiam ægra ualitudine fuisset.

Idem de legibus: Qui cum esset infirma ualitudine, hic ætatem egit in literis.

Idem de officijs: Propter infirmitatem ualitudinis non potuit similis esse patri.

Paulus de mortis causa donationibus: Mortis causa donare licet, non tantum infirmæ ualitudinis causa, sed periculi etiam propinquæ mortis.

¶ Firmus, & infirmus.

Cicero Tironi: Te penitus rogo: ne tam longæ nauigationi, & uia per hyemem nisi bene firmum committas.

Eidem: Ibi te ut firmum offendam mi Tiro effice.

Idem Attico: Sed hominem infirmum in uillam apertam, ac ne rudem quidem etiam nunc inuitare nolui.

Eidem: Sed confido, si diligentiam, quæ instituiſti adhibueris, cito te firmum fore.

¶ Nota ut firmum, non ita infirmum dici: sed infirma ualitudine, & infirmus homo. Firmus aut homo nunc quæ dicitur, sed absolute firmus. Firmus enim integrum, ualidum, robustum

firmus

significat.

significat: Infirmus uero non ægrotum (ut illiterati dicunt) sed imbecillem, debilem.

Cicero in Academicis quaestionibus: Assidamus inquam si uidet: sanè istud est, inquit, sum enim admodum infirmus.

¶ UT NE.

Elegantissima particula hæ binæ, Vt ne, idem signant quod Ne particula sola. Sed dicendi modus, quo literatissimi illius felicius sæculi utebantur, pro ratione est.

Plautus: Nisi ut ne exurirem.

Idem in Aulularia: Vt ne abstulisse intelligam.

Idem in Mercatore: At ego expurgationem habebō, ut ne succenseat.

Idem in Asinaria: Licet laudem, fortunam tamen ut ne salutem culpam.

Terentius in Ecyra: Nempe ea causa ut ne id fiat palam.

Idem in Eunuchō: Vliscar ut ne impune in nos illuseris.

Ibidem: Itaque ut ne id uideam, misera huc effugi foras.

Idem in Andria: Vt ne pater per me stetisse credat.

Cicero Curioni: Petiui nō ut decernatur aliquid noui, quod solet esse difficilius, sed ut ne quid noui decernatur.

Eidem: Sed tamen ita uelim, ut ne quid properes.

Idem pro Milone: Opera datur, ut iudicia ne fiant.

Ibidem: Si hic, illi ut ne sit impune.

Idem pro P. Sextio: Vt lex Helia, lex Fusia ne ualeret.

Idem in Verrem: Quid arbitramini Reginos, qui iam ciues Romani sunt, uelle, ut ab ijs marmorea Venus illa ne auferatur? Quid Tarentinos, ut ne Europam in Tauro sedentem amittant?

Ibidem:

Ibidem: Impetrant ut ne iurent.

Idem Lentulo: Non tam ut te impediret, quàm ut ne quis propter exercitus cupiditatē in Alexandriam uellet ire.

Idem pro Ligario: Nam quid agis aliud nisi ut occidatur: ut Romæ ne sit: ut domo careat:

Ibidem: Vt ne sine Scaleno in consilium irent.

Idem pro Cluentio: Statuit tamen nihil sibi in tātis iniurijs, ac tanto scelere matris grauius faciendum, quàm ut illa matre ne uteretur.

Idem pro T. Annio Milone: Nunquid igitur aliud in iudicium uenit, nisi uter utri insidias fecerit: pfecto nihil: si hic illi, ut ne sit impune: si ille huic, tum nos scelere soluamur.

Idem Thermo: Operam des quoad fides tua patietur, ut sorus adolescentis rea ne fiat.

Idem ad Brutum: Quare omni studio à te mi Brute contendo, ut Cic. meum ne dimittas.

Eidem: Vt eum à magistris ne abducam.

Idem Attico: Tantū igitur nostrum illud solēne seruemus, ut ne quem istuc euntem sine literis dimittamus.

Idē de Officijs: Modo hoc ita faciat, ut ne ipse de se bene existimans, se seque diligens, hanc causam habeat ad iniuriam.

Idem de arte Rhetorica: Vt ne alterius defendendi causa hunc accusare, sed hunc accusandi causa defendere alium uideatur.

Idem pro Cluentio: Me obsecrare cœpit, ut ne sese lege defenderem.

Idē p P. Quintio: Ita possideto, ut Quintio ius ne auferat.

Idem, qua populo gratias agit de reditu suo: At de me ut ne

- ualerent, semper senatus flagitauit.
 Idem pro domo sua: Vt Marcus Tullius in ciuitate ne sit.
 Ibidem: Primū ut ne pœna capitis cum pecunia coniungat̃.
 Idē pro Sexo Roscio Amerino: Vt ne planē illudamur ab
 accusatoribus.
 Idem pro Rabirio Posthumo: Vos obsecro iudices, ut huic
 optimo uiro, quo nemo melior unq̃ fuit, nomen equitis
 Romani, & usurā huius lucis, & uestrū cōspectū ne eripiatis.
 Idem pro L. Murena: Obsecro iudices, ut ne hominis miseri,
 & cū corporis morbo tum animi dolore cōfecti, L. Murenæ
 recentē gratulationē noua lamentatione obruatis.
 Idem pro Gn. Rabirio: Vt ne plura de pudicitia dicerem.
 Idem pro Aulo Cæcinna: Secundo ut ne cum tam improbo
 homine, Tertio ut cum tam stulto haberet.
 Varro in libro rusticarum rerum: Vt ne plus quarta pars ex
 imatur mellis.
 Vitruuius: Vt ne plus pateant palmum.
 Idem: Vt ab aquæ ui ne dissoluantur.
 Titus Liuius de bello Macedonico: Id ut ne fiat uno modo
 cauendum arbitror.
 Modestinus de confirmando Tutore, lege: Vt ne de confir-
 mandis quærentibus tutoribus relinquamus.

¶ VENIRE in mentē illius temporis.

NEgligendus non est hic quoq̃ dicendi modus, apud
 optimos autores celebratus. Dicebant enim, cum mi-
hi in mentem uenit illius temporis: quem multi imitari ne-
 scientes immutant, ut rudi ac uulgato modo dicant: Cū mi-
hi illud tempus uenit in mentem. *als ich d tyt gedencke*

Cicero

Cicero Mario: Solet uenire in mentem illius temporis, quo proxime fuisset unà.

Idem in Verré: Cū illius temporis mihi uenit in mentem.

Ibidé: Non dubito quin in tanto tuo periculo tuorū tibi scelerum ueniat in mentem.

Ibidem: Facito ut uobis triennij totius ueniat in mentem.

Ibidé: Venit em̄ mihi Fani, loci, religionis illius in mentem.

Idem pro P. Silla: Sed cum mihi patriæ imaginis, cū uestrorū periculorū, cū huius urbis, cum illorū delubrorum, atq; templorum, cum puerorum infantium, cum matronarum, ac uirginum ueniebat in mentem.

Idē p̄ Sexto Ros. Amerino: Venit em̄ mihi in mētē oris tui.

¶ VEL.

Quanta gratia, & uenustate splēdet hæc particula, Vel, modo illo dicēdi in libris perfecti illius sæculi ita abstracta, ut data opera ab diuinis illis uiris occultata uideatur, quo rimantibus maiori (cū reperiretur) uoluptati esset. Non enim coniungit aliquid, disiungit, aut discernit, aut copulat, aut affirmat, ut aliqui dicunt: Sed id proprie significare uidetur, quod interrogātes dicimus: Quid tibi de hoc uidetur? aut quid nunc dices? Sed melius ista ex subiectis considerabuntur.

Plautus in Menechmis: Vel heræ illæ, quæ pallio me comprehendere, obsecrauerūt, ut te hodie quasi pompam illac præterducerem.

Ibidem: Di uestrā finē, uel hic, qui nūc insanit, quàm ualuit paulo prius?

Idem in Rudente: Vel papillæ cuiusmodi?

Terentius in Andria: Vel hoc quis non credat, qui te norit, abs te esse ortum?

Idem in Eunuchis: Vel rex semp̄ maximas mihi gratias agebat, quicquid effeceram, alijs non itidem.

Idem in Heauton. Vel me hæc deambulatio, q̄ non laboriosa ad langorem dedit?

Idem in Ecyra: Vel hic Pamphilus quoties iurabat Bacchidi quàm sanctæ, ut quiuis facile posset credere nunquàm illa uiua ducturum

Vergilius: Vel cum se pavidum contra mea iurgia fingit?

Horatius: Vel mea cum sæuis agitat fastidia uerbis?

¶ Clarus est eius particulæ alius sensus, quo significatur etiam. *vel et etiam*

Cicero ad Atticum: Ut uel perire maluerit, q̄ perdere om̄ia.

Ad eundem: Occupationū mearū uel hoc signū erit, quod epistola librarij manu est. Et alia huiusmodi locis innūeris

¶ USQVE DVM. *v. q̄ ad bis solange*

Vsq; dum, hæc duæ particulæ cōpositæ idem significant quod usq; quo, uel quoad. Abierunt tamen per incuriam à cōmuni sermone ferè in desuetudinem.

Cicero in Verrem: Fatetur id, quod negari non potest, se priuatum hominem prædonum duces uiuos atq; incolumes domi sui postea q̄ Romam redierit, usq; dum per me licuerit tenuisse.

Catullus: Hic me grauedo frigida, & frequens tussis quassauit, usq; dum in tuum sinum fugi.

Villa rudis, terra rudis. *drupis*
 Illa rudis, terra rudis, quid esset, pauci (ut opinor) aduerterunt.

uerterunt. Est enim quæ prius proscissa non fuit, sed intacta, & (ut uulgo dicunt) noua.

Cicero Q. fratri: In uillam apertam, ac ne rudem quidem ducere nolui.

Varro de re rustica: Terram rudem proscindere oportet.

Ibidem: Illud quoque multum interest in rudi terra, an in ea feras, quæ quotannis sit obsita, quæ uocatur restibilis.

Ouidius in Metamorphosi: Rudis indegesta quoque moles.

Catullus in Argonautica: Illa rudem cursu prima imbuit Amphitridem:

Quæ simul ac rostro uentosum proscidit æquor.

UBIUIS gentium. Quisque gentium, ubi sis gentium, ubi terrarum, quid rerum &c.

Vnde quoque patet Latinitatem nil aliud esse, quam certum modum loquendi, Vbiuis gentium, quisque gentium, ubi sis gentium, ubi terrarum, aliquò terrarum, quoquoque gentium, ubi loci, quid rerum, quò locorum, & huiusmodi, præcipua sunt obseruatione dignissima.

Plautus in Mercatore: Vbi nam est is homo gentium?

Ibidem: Minime gentium.

Ibidem: Nusquam gentium.

Ibidem: Illam quærere, quoquoque hinc abducta est gentium?

Idem in Pseudolo: Neque Libellæ ulla spes sit usquam gentium.

Idem in Asinaria: Vnde gentium?

Idem in Aulularia: Neque ligna ego usquam gentium præberi uidi pulchrius.

Idem in Milite: Conueniam illum ubiubi erit gentium.

Idem in Bacchidibus: Sequere hac me, Respondet: Quò gentium?

Idem in Asinaria: Perij ego oppido, nisi Litanum inuenio iam ubiubi est gentium.

Terentius in Ecyra: Cui quanto fuerat præstabilius, ubi uis gentium ætatem agere.

Ibidem: An quisq; gentium est æque miser?

Cicero in Catilinā: O di immortales, ubi nā gentiū sumus?

Plautus in Amphitrione: Non edepol nunc ubi terrarum sim scio.

Idem in Mercatore: Vbi loci res summa nostra publica?

Terentius in Phormione: Quoquò hinc asportabor terrarum, certum est prosequi, aut perire.

Cic. Attico: Etsi mihi nihil erat propositū ad scribendū, quia quid ageres, ubi terrarū esses, ne suspicabar quidem.

Ibidem: Neq; adest istic, neq; ubi terrarum sit scio.

Decius Brutus Bruto & Cassio: Fortunæ cedendū, ex Italia migrandū Rhodū, aut aliquò terrarū arbitror.

Idem in Philippica: Qui ubi terrarū sit, quid agat, uiuat deniq;, an mortuus sit, quis aut scit, aut curat?

Ibidem: Vbicunq; terrarum sunt, ibi est omne Reipub. præsidium.

Idem pro Rabirio Posthumo: Nūc uero quid agimus? ubi terrarum sumus?

Horatius: Mitte sectari rosa quò locorum sera moretur.

T. Liuius ab urbe condita: Quò terrarū uelint trañciant.

Idem de bello Punico: Percunctatur ubi terrarum esset.

Idem de bello Macedonico: Se tacitos abire quò terrarum possent in animo habuisse.

Plautus in Rudente: Sed Grippus noster quid rerū gerit?

Catullus

Catullus: Quid rerum geritis?

Plautus in Aulularia: Sed quid hoc clamoris oritur hic ex proximo?

Horatius: Quid hoc ueneni sœuit in præcordijs?

¶ VSQVE.

PRæpositio Vsq; obseruatione dignissima est. Cōiungitur enim plerūq; à perfectis illis uiris cum alijs præpositionibus A, ab, ad, ante, e, ex. Interdum etiam cum aduerbio, pridie, postridie, dum, istinc, magna cū uenustate. Quæ dicendi modum qui non tenent, errorem aut malæ Latinitatis esse, aut scripturæ peruersitatem putant.

¶ Vsq; ad.

Cicero Attico: Ibi esse uolo usq; ad pridie Cal. Maias.

Ibidem: Nos in Formiano esse uolumus usq; ad pridie Nonas Maias.

Eidem de Q. fratre: Nuncijs nobis tristes nec uarij uenerunt, ex ante diē Nonarū Iunij, usq; ad pridie Cal. Septēbris.

T. Lūius ab urbe cōdita: Vsq; ante diē quinto Cal. Maias.

Ouidius in Metamor. Ad usq; Decolor extremo quā cingitur India Gange.

¶ Vsq; a, usq; ab.

Plautus in Rudente: Longe usq; à campis ultimis.

Idem in Trinummo: Vsq; ab stirpe.

Idē i Persa: Quas tu attulisti mihi ab hero meo usq; è Persia.

Idem in Stico: Vbi perpruriscamus usq; ex unguiculis.

Terentius: Ex Aethiopia est usq; hæc.

Cic. pro Aulo Cluētio: Cōperi mulierē quandā Larino, atq; illā usq; à mari supo Romā proficisci cū magno comitatu.

Idem in

Idem in Verrem: Hoc illi nauigio ad omnes populi Roma-
ni hostes usq; ab Diano, quod in Hispania est, ad Sinopē
quæ in Ponto est, nauigauerunt.

Idem in Vatiniū testem: Quod augures omnes usq; à Ro-
mulo decreuerunt.

Vergilius: Usq; à proauis uetus ordinis ætas.

Idem: Siculo prospexit ab usq; Pachinno.

¶ Usq; dum, id est donec.

Plautus in Menechmis: Usq; dū regnū obtinebit Iuppiter.

Cicero pro P. Quintio: Tacet res in cōtrouersijs isto calūni-
ante biennium usq; dum inueniretur.

Catullus: Quæ tibi sine fine seruiat, usq; dum tremulum mo-
uens cana tempus anilitas, omnia omnibus annuit.

¶ Usq; eo, id est tamdiu.

Cicero de natura deorum: Usq; eo premere earum capita
mordicus dum captum amitterent.

Idem pro Sexto Roscio Amerino: Sed usq; eo quid arguas
non habes.

¶ Usq; isthinc. *bis to & stiede.*

Cicero Attico: Nosti sonitus nostros, tanti fuerūt, ut ego bre-
uior sim, quod eos usq; isthinc exauditos putem.

¶ Vacuus à culpa, à periculo, à dolore.

Obseruandus est hic quoq; dicēdi modus, quo rari post
felix illud doctorum sæculum usi sunt: Post quæ tēpo-
ra mira paucitas bonarum literarum, & apud paucos rese-
dit. Nam quotus quisq; est, qui postea nō uacuum culpa,
uacuum periculo, uacuum dolore dicat? Antiqui autem illi
uacuum à culpa, uacuum à periculo, & uacuum à dolore, &
huiusmodi

huiusmodi addita præpositione dicebant.

Cicero in Verrem: Nam ipsa Messana, quæ situ, mœnibus portuq; ornata sit, ab ijs rebus, quibus iste delectatur, sanè uacua, ac nuda est.

Idem Attico: Sin eris ab isto periculo uacuis.

Idem de officijs: Adhibenda est uacuitas ab angoribus.

Idem de finibus bonorum & malorum: Quod is locus ab omni turba id temporis uacuis esset.

Idem Q. Fratri: Sin eris ab isto periculo uacuis, ages scilicet, si quid agi posse de nobis putabis.

Idem de arte Rhetor. Si animus à talibus factis uacuis, & integer esse dicetur.

Idem pro lege Manilia: Ita neq; hic locus uacuis unq; ab ijs, qui nostram causam defenderent: & meus labor in priuatorum periculis caste, integrèq; uersatus, ex uestro iudicio fructum amplissimum est consecutus.

Idem de Prouincijs cõsularibus: Nam quis hoc tempore nõ sentit omnia alia esse uobis uacua ab omni periculo, atq; etiam ab omni suspitione belli?

Idem pro Deiotaro: Sed tamẽ quicquid à bellis populi Romani uacabat, cum hominibus nostris consuetudines, amicitias, res, rationesq; iungebat.

Idem ad equites Romanos: Profecto istis hora nulla eiecto Marco Tullio uacua à periculo.

Salustius in Catilina: Quod si quis etiam à culpa uacuis in amicitiam eius liber inciderat, quotidiano usu, atq; illecebris facile par, similisq; cæteris efficiebatur.

Titus Liuius ab urbe condita: Ne quando à metu, ac pericu-

lis uacarent.

¶ VENIRE hæreditas. *Erue thokomen*

VENIRE hæreditas, Latine dicitur id, quod multi dicunt, In hæreditatem succedere.

Cicero in Verrem: Cuius filia cum appropinquo hæreditas per magna uenisset.

Ibidem: Præsertim cum tibi illo ipso anno è Chelidone uenisset hæreditas.

Ibidem: Hic Verres hæreditatem sibi uenisse arbitratus est, quod in eius regnum ac manus uenerat iste.

Ibidem: Quàmpridem sibi hæreditas uenisset docet.

Ibidem: Omnibus ijs quibus hæreditas uenerit, cohæredem prætorem esse oportere.

Ibidem: Quid hæc hæreditas, quo Prætor Dionis filio uenerat?

In eundem: Audiuit Dioni cuidam Siculo permagnam uenisse hæreditatem, & paulopost: Huic hæreditas facile ad sextertium tricies uenit testamento propinqui sui Heraclij.

Ibidem: Se de hæreditate uelle cognoscere, quæ eius filio à propinquo homine Apollodoro Laphicone uenisset.

Idem in Philippicis: Hæreditatem mihi negasti uenire.

Idem de arte Rhetorica: De hæreditate quæ uenit pupillo.

Idem pro L. Flacco: Tu Tite Vecti si qua tibi in Africa uenerit hæreditas, usu amittas.

Ibidem: Quid ab ingenuis mulieribus hæreditates lege non ueniunt?

Idem pro Aulo Cæcinna: Mihi credite, maior hæreditas uenit unicuique nostrum in iisdem bonis à iure & à legibus, quàm ab ijs.

ab ijs, à quibus illa ipsa bona relicta sunt.

Idem pro L. Flacco: Maximas audio tibi L. Luculle, qui de L. Flacco sententiam laturus es, pro tua eximia liberalitate, maximisq; beneficijs in tuos uenisse hæreditates.

¶ VICARIVS.

Vicarium eum esse, qui alicuius uices gerat planissimum est: at quas ijs subdam autoritatibus palàm fiet, quod multis absconditum in eo uocabulo fuerat. Est enim alio sensu Vicarius, seruus qui serui uices gerit: ab eo (ut arbitror) postea in alios quoq; uis uocabuli transfusa est.

Plautus in *Asinaria*: Ex persona Leonidæ serui mihi scio Vicarium esse: neq; esse seruum in hæri ædibus, qui sit pluris quàm ille fiet.

Cicero in *Verrem*: Peculia omniũ, uicarij q; retinentur.

Horatius: Siue uicarius est, qui seruo paret, ut est mos uester ait, seu conseruus.

Paulus de noxalibus actionib⁹, lege, Si in re: Si seruus tuus nauem exercuerit, eiusq; uicarius seruus, & idem nauta in eadem naui damnum dederit.

Idem de Manumissis, lege: Si peculium prælegatum est, & uicarius liber esse iussus sit.

Vulpianus de institoria actiõe, lege, Sed & si: Si à seruo tuo operas uicarij eius conduxero.

Quæ cum uersum, uel uersus, composita sunt, mirificam in Latinitate elegãtiam obtinent: suntq; uel præcipua obseruatione dignissima.

¶ Quoquò uersum aduerbium ad locum, id est uersus quemcunq; locum.

Cæsar in commentarijs: Eius Imperio classem quoquo uersum dimittunt.

Ibidem: Quoquo uersum quo pabulandi mihi adire posse uideantur.

Ibidem: Rates duplices quoquo uersum pedibus. xxx. è regione Solis collocabat.

Cato de re rustica: Pedes denos quoquo uersum habeat.

¶ Quaquà uersum, id est per quẽcũq; locum.

Cæsar in cõmen. Legatos quaquà uersum dimittere.

¶ Aliquò uersum, id est uersus aliquem locum.

Plautus in Casina: Ego pol istam iam aliquò uersum regulam dederò.

¶ Aliò uersum, id est uersus alium locũ, uel per transiatiõnem, ob aliam causam.

Plautus in Aulularia: Atqui ego istuc Antrax aliò uersum dixeram.

¶ Vtroq; uersum, id est uersus utrũq;.

Plautus in Captiuis: Vtroq; uersum rectum est ingenium ad te, atq; ad illum.

¶ Deorsum uersum, id est uersus inferiore locum.

Varro per lingua latina: Deorsum uersum ad singularia perueniunt.

¶ Sursum uersum, id est uersus superiore locum.

Cicero in partitionibus oratorijs: Et idem, quasi sursum uersum utroq; dicatur.

Idem de Oratore: Cum gradatim sursum uersum redditur.

Cato de re rustica: Vites ppages sulcos sursum uersum, quo ad eius facere poteris, uites facito uti ducas.

Ibidem:

Ibidem: Sursum uersum semper adducito.

Ibidem: Vicia dicta à uinciendo, quod item capreolos habet, ut uitis quibus sursum uersum serpit.

Paulus de gradibus affinitatis, lege, Iurisconsultus: Sursum uersum, uel deorsum uersum tendens, & subdit: Primo gradu cognationis sunt sursum uersum duo, pater, & mater: deorsum uersum duo, filius & filia.

¶ Deorsum uersum. *nedfart*

Terentius in Adelphis: Cluius deorsum uersum, hac te precipitato.

Var. li. secūdo rerū rusticarū: Linulis deorsum uersum p̄ssis.

¶ USPIAM. *ytzbaer*

V Spiam quasi scintilla quædam in oratione refulget, cū à recte confyderantibus obseruatur. Nec quicq̄ meo iudicio magis sermonem illustrat, quàm paruulæ hæ clausulæ: quæ à plerisq̄ quoniam sunt omisæ, illaudata eorū ac sordida surgit oratio. Loco huius particulæ Vspia, multi inepte, in aliquo loco, dicunt.

Cicero Attico: Sed tamen hoc me ipse consolabar, quod nō dubitabā, quin te ille aut Dirachij, aut in istis locis uspiam uisurus esset.

Eidem: Inde utrum consistere uspiam uelit, an mare transire nescit?

Idem in Academicis: Siue est illa scripta uspiam, siue nusq̄.

¶ UTI frui, dare legare, dare præstare, dari fieri, esse bibere, ire agere.

Duo uerba, eorumq̄ infinita, nulla copula cōiuncta, sæpenumero apud antiquos reperiuntur, nulla ratione,

sed solo modo loquendi, Vti frui, dare legare, dare præstare, dari fieri, esse bibere, ire agere.

¶ Vti frui.

Caius de acquirendo rerum dominio, lege, Acquiritur: Habet ius utendi fruendi.

¶ Dare legare.

Iabolenus de statu liberis, lege, Sticum: Titio do lego.
Paulus ad legem falcidiam, lege prima: Easq; res quibusq; dare legare uolet.

¶ Dare præstare.

Scauola de statu liberis, lege, Stico: Iubeo det præstet filio, & uxori meæ.

¶ Dari fieri.

Idē de inofficioso testa. lege, Titia: Quæ supra dari fieri iussi & dari fieri uolo.

¶ Esse bibere.

Vulpianus de actionibus empti & uenditi, lege, Ex empto: Qui iumēta uēdit, solet ita pmittere esse bibere, ut oportet.

¶ Ire agere.

Cæsus de seruitutibus, lege, Sicui: Ire agere licebit.
Idem eo titulo, lege, Per fundum. Qui plurimum est ius mihi esse eundi agendi potest.
Paulus eo titulo, lege, Seruitutes: Per aream tuam in domū meam ire agere cessisti.

Idem eo titulo, lege, Si prius ius esset mihi ire agere.

Idem de aqua pluuiā arcenda, lege, Supra iter: Sed Pontem quo possis ire agere iure exstruet.

Autor ad lectorem

¶ Fecerunt negotia tum forensia, tum domestica, quibus posteaq;

posteaq̄ Romam redij, ualde distineor: ut non singula (ut par erat) accurrate, sed ulóq̄ regustauerim, & suo quanq̄ rem loco disposuerim. Quare legentes quæso, uitio mihi ne dent, si quid præter ordinem, aut perperam notatum repererint.

styre *stappe*
 ¶ Contendo & remitto.

Non ab re, neq̄ superuacaneum putauit aliquid etiã scribere de modis dicendi, quibus proferuntur uerba Intendo siue contendo, & remitto, quæ contraria sunt: & Astringo siue denso, ac relaxo, quæ item diuersa sunt: & cõtraho, ac dilato, similiter contraria: Quæ à diuersis diuerso quidẽ sensu accipiuntur. Quare qui tot in unum congestas auctoritates legerint, dubitare deinceps, & uariare desistent. Primo de Intendo & remitto.

Cicero in Tusculanis: Ut onera cõtentis corporibus facilius feruntur, remissis opprimunt: simillime animus intentione sua pressum depellit omnem ponderum: remissione autẽ sic urgetur, ut se nequeat extollere.

Idẽ de Oratore: Oculi sunt, quorũ intentione, tũ remissioẽ, tũ coniectu, tũ hilaritate, motus animorũ significamus.

T. Liuius ab urbe condita: Remisso fune quo suspensa erat cataracta, magno sonitu cecidit.

¶ De Astringo & relaxo. *syngen*
zumen

Ci. de natura deorũ: Ea q̄ tum astringit, tum relaxatur.

Ibidẽ: Quẽadmodũ aut reliquiæ cibi propellant, tũ astringẽtib⁹ se intestinis, tũ relaxãtib⁹, haud fanè difficile dictu est.

Idem Attico: Vellem suscepisses iuuenem regendum, pater enim nimiũ indulgens, quicquid ego astringi, relaxat.

Idem: